

शासकीय व इतर कार्यालयांमध्ये
वाहनांच्या वापरासंबंधी धोरण

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन परिपत्रक, क्रमांक - वाहन-१०.०५/प्र.क्र.५७/२००५/विनियम

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :- १६ जानेवारी, २००६

- वाचा : १) शासन निर्णय, क्रमांक - वाहन-१०००/प्र.क्र.६५/२००१/विनियम, दिनांक १०.९.२००१
२) शासन शुध्दीपत्रक, क्रमांक - वाहन-१००२/प्र.क्र.७५/२००२/विनियम, दिनांक १८.१०.२००२
३) शासन शुध्दीपत्रक, क्रमांक - वाहन-१००२/प्र.क्र.७५/२००२/विनियम, दिनांक १३.३.२००३
४) शासन निर्णय, क्रमांक - वाहन-१००३/प्र.क्र.७२/२००३/विनियम, दिनांक ३.१०.२००३
५) शासन निर्णय, क्रमांक - वाहन-१०.०५/प्र.क्र.१३/२००५/विनियम, दिनांक २५.५.२००५

निर्णय

शासकीय कार्यालये व शासनाची इतर विभागीय / क्षेत्रीय कार्यालये, शासनाचे सार्वजनिक उपक्रम तसेच शासन अनुदानित संस्था / आस्थापना यामध्ये वाहनांचा वापर होतो. सदर वाहनांवर होणाऱ्या खर्चावर वाजवी नियंत्रण आणण्यासाठी यापुढे शासनाकडे नवीन वाहन खरेदी बंद करणे, असलेल्या वाहनांचा योग्य वापरासाठी निर्बंध विहित करणे, शासकीय अधिकाऱ्यांना शासकीय कामासाठी स्वतःचे वाहन वापरण्यासाठी प्रोत्साहित करणे व आवश्यक तेथे गरजेपुरतेच वाहन भाड्याने घेणे हा धोरणाचा मुख्य आशय विचारात घेऊन शासन निर्णय, क्रमांक - वाहन-१०.०५/ प्र.क्र.१३/ २००५/विनियम, दिनांक २५.५.२००५ अन्वये जे अधिकारी वाहन वापरण्यास पात्र आहेत त्यांना खाजगी वाहन शासकीय कामकाजाकरीता वापरण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी सुधारित वाहन धोरण विहित करण्यात आले आहे. सदर सुधारित वाहन धोरण अंमलबजावणीत आणताना शासकीय कार्यालयाकडून काही मुद्दे उपस्थित करण्यात आले आहेत. सदर मुद्द्यांवरील स्पष्टीकरणात्मक सूचना निर्गमित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यानुसार शासकीय कार्यालयांनी उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांच्या अनुषंगाने त्याबाबतचे स्पष्टीकरण सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट - अ नुसार करण्यात येत आहे. सुधारित वाहन धोरणाची अंमलबजावणी करताना सदर स्पष्टीकरणात्मक सूचना विचारात घ्याव्यात.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ना.हे.सोनारे)

शासनाचे अवर सचिव

सहपत्र : जोडपत्र - अ

प्रति,

- * १. प्रधान महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई ४०० ०२०
- * २. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई ४०० ०२०
- * ३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर

- * ४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
 ५. राज्यपालांचे सचिव
 ६. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव
 ७. उप मुख्य मंत्र्यांचे प्रधान सचिव
 ८. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक
 ९. मंत्रालयातील सर्व प्रशासनिक विभागांचे अतिरिक्त मुख्य सचिव /प्रधान सचिव/ सचिव
 १०. मंत्रालयातील सर्व प्रशासनिक विभाग
 ११. अधिदान व लेखा अधिकारी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१
 १२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
 १३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
 १४. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
 १५. मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकणभवन, नवी मुंबई *
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई
 * १७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, (अपील शाखा), मुंबई
 * १८. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, कुटीर क्र.३ व ४, अधिदान व लेखा कार्यालय आवार, मुंबई
 * १९. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
 * २०. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
 * २१. प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मादाम कामा रोड, मुंबई
 * २२. प्रमुख न्यायाधीश, कुटुंब न्यायालय, नागपूर/मुंबई, वांद्रे, मुंबई ४०० ०५१
 २३. उप संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/ अमरावती
 २४. उप मुख्य लेखा परीक्षक (वरिष्ठ), स्थानिक निधी लेखा, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/ पुणे/ नागपूर/ औरंगाबाद/ नाशिक/ अमरावती
 २५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
 २६. सर्व उप कोषागार अधिकारी
 २७. मंत्रालयाच्या सर्व प्रशासनिक विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख, प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख आणि कार्यालय प्रमुख
 २८. सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग(कार्यासन -हाऊसिंग सेल ,१९ -सी),मंत्रालय, मुंबई:३२
 २९. सर्व विभागीय आयुक्त
 ३०. परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
 ३१. सर्व जिल्हाधिकारी
 ३२. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
 ३३. सर्व जिल्हा परिषदांचे अर्थ विभागातील मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
 ३४. विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोपर्निकस रोड, नवी दिल्ली ११० ००१
 ३५. संचालक (माहिती), महाराष्ट्र परिचय केंद्र, अ-८, स्टेट एम्पोरिया इमारत, बाबा खरकसिंग मार्ग, नवी दिल्ली ११०००१
 ३६. वित्त विभागातील सर्व कार्यासने
 ३७. निवड नस्ती, विनियम, वित्त विभाग
 * पत्राद्वारे.

(शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक - वाहन-१०.०५/प्र.क्र.५७/०५/विनिमय, दिनांक १६.१.२००६ चे परिशिष्ट)

परिशिष्ट - अ

अुन. क्र.	दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने उपस्थित मुद्दे	स्पष्टीकरण
१	खाजगी वाहन शासकीय कामकाजासाठी वापरण्याचा पर्याय स्विकारणाऱ्या अधिकाऱ्यांना द्यावयाच्या प्रतिपूर्तीचा खर्च कोणत्या लेखाशीर्ष / उपलेखाशीर्षाखाली टाकावा याबाबत सूचना दिलेल्या नाहीत.	खाजगी वाहन शासकीय कामकाजासाठी वापरण्याचा पर्याय स्विकारणाऱ्या अधिकाऱ्यांना द्यावयाच्या प्रतिपूर्तीचा खर्च "कार्यालयीन खर्च " या लेखा शीर्षाखाली टाकावा. कार्यालयीन खर्चासाठी मंजूर अनुदान कमी पडत असेल तर ते वाढवून घ्यावे.
२	शासकीय वाहन चालक वापरल्यास वाहन चालकाचे प्रत्यक्ष मिळणारे वेतन किंवा शासन निर्णयात नमूद केलेले वेतन यापैकी कोणते वेतन प्रतिपूर्तीमधून वजा करण्यात यावे.	शासकीय वाहन चालक वापरल्यास प्रतिपूर्तीमधून दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयात नमूद केलेले रु.४,०००/- हे वाहन चालकाचे वेतन वजा करण्यात यावे.
३	वाहन चालकाचा अतिकालिक भत्त्याचा खर्च कार्यालयाने किंवा अधिकाऱ्याने यापैकी कोणी सोसावा.	वाहन चालकाचा अतिकालिक भत्त्याचा खर्च संबंधित अधिकाऱ्याने सोसावा.
४	इंधनाची मर्यादा ठरविण्यात आली आहे तरी इंधनाच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करताना अनुज्ञेय इंधनाचे सरसकट पैसे देण्यात यावे किंवा प्रत्यक्ष खर्च आणि अनुज्ञेय इंधन यापैकी जे कमी ते अनुज्ञेय ठरविण्यात यावे.	इंधनाच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करताना दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद - ४ नुसार ठरविण्यात आलेल्या इंधनाच्या विहित मर्यादेनुसार दरमहा अनुज्ञेय असलेल्या इंधनाची सरसकट प्रतिपूर्ती देण्यात यावी.
५	खाजगी वाहन वापराचा विकल्प स्वीकारण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी कोण ? (कार्यालय प्रमुख अथवा विभाग प्रमुख)	संबंधित प्रशासकीय विभाग
६	अधिकारी जर सचिव दर्जाचा असेल व त्याच्या वाहनाची किंमत रु.३.०० लाख असेल तर त्याला कोणत्या दराने प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय होईल.	दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार सचिव दर्जाच्या अधिकाऱ्यांना रु.४ लाख प्रमाणे अनुज्ञेय असलेली वाहनाची प्रतिपूर्ती देय होईल.
७	गाडी स्वतःची असणे जरूरीचे आहे किंवा भाडे पट्टीची अथवा	स्वतःचे वाहन असणे अपेक्षित आहे.

	नातेवाईकाच्या मालकीची गाडी वापरल्यास प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहिल का ?	
८	संबंधित अधिकाऱ्याने शासकीय वाहन कार्यालयास परत केल्यास अतिरिक्त वाहन चालकाचे काय करावे.	वि.वि.,शा.नि.,क्रमांक-वाहन-१०.०५/प्र.क्र३७/०५/विनियम, दि.३.८.२००५ नुसार अतिरिक्त वाहन चालकाच्या सेवा सामान्य प्रशासन विभागाच्या अतिरिक्त वाहन कक्षाकडे सुपूर्द कराव्यात.
९	अधिकाऱ्यांच्या दर्जानुसार वाहन वापराच्या दरमहा खर्चाची प्रतिपूर्ती शासनाकडून करण्यात येणार आहे. परंतु वाहन वापराचा एकूण खर्च पहाता दरमहा अधिकाऱ्यांच्या वेतनातील एवढी रक्कम गुंतवणे अधिकाऱ्यांना शक्य होणार नाही. यास्तव त्यापोटी अनुज्ञेय रक्कमेच्या ७५ टक्के रक्कम उचल म्हणून देण्यात यावी व त्याचे समायोजन दरमहाचे देयकातून करावे.	शक्य नाही.
१०	सचिव दर्जापर्यंतचे जे अधिकारी वाहन वापरण्यास पात्र आहेत अशा अधिकाऱ्यांसाठी इंधनाची मर्यादा दरमहा १२५ लिटर्स आहे ती अत्यंत कमी आहे. क्षेत्रीय स्तरावरील अधिकाऱ्यांसाठी ती फारच अपुरी आहे. यास्तव सदरची मर्यादा १५० लिटर पर्यंत वाढवून मिळावी. कार्यक्षेत्राबाहेरील प्रवासासाठी टी.ए.डी.ए. लागू असावा.	अ) दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद - ३(४) नुसार ठरविण्यात आलेली इंधनाची मर्यादा ही पदाच्या दर्जाचा आणि कामाच्या स्वरूपाचा सर्वकष विचार करून ठरविण्यात आली आहे. ब) दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद- ४(३) नुसार खाजगी वाहन शासकीय कामकाजासाठी वापरण्याचा पर्याय स्वीकारणाऱ्या अधिकाऱ्याने शासकीय कामकाजासाठी मुख्यालय सोडल्यास त्यांना वि.वि.,शा.नि.,क्रमांक-प्रवास-१०९८/प्र.क्र.७४/ ९८/ सेवा-५, दिनांक ४.१२.९९ व ७.१२.९९ नुसार प्रवास भत्ता व दैनिक भत्ता अनुज्ञेय करण्यात आला आहे.
११	उपरोक्त संदर्भीय शासन निर्णयानुसार प्रोत्साहीत होऊन एखाद्या	मान्य नाही.

	अधिकाऱ्याने स्वतःचे वाहन खरेदी करून ते शासकीय कामकाजासाठी काही काळ वापरले आणि त्यानंतर त्यांची बदली अन्य ठिकाणी कार्यालयीन कामकाजाच्या ठिकाणी उदा.उप अधिक्षक अभियंता, उप कार्यकारी अभियंता किंवा मंत्रालयातील पदावर झाली तर त्यांनी शासकीय कर्ज योजनेतून उपरोक्त कारणासाठी व शासन खर्चात बचत व्हावी म्हणून वाहन खरेदी केले असेल तर असे वाहन सुस्थितीत ठेवण्यासाठी किमान रु.५,०००/- इतकी दरमहा तरतूद असणे आवश्यक आहे. अन्यथा वाहन पूर्णतः निकामी होईल.	
१२	जे अधिकारी खाजगी वाहन भाड्याने घेऊन शासकीय कामकाजासाठी वापरतील त्यांना विशेष चिन्ह वापरण्यास परवानगी देऊ नये. अशी परवानगी दिल्यास शासकीय कामाव्यतिरिक्त अन्य वेळी त्या चिन्हाचा दुरुपयोग होऊ शकेल. वाहनावर Maharashtra Government - ON Government Duty असा लोगो असावा.	शासकीय अधिकाऱ्याने खाजगी वाहन भाड्याने घेऊन ते शासकीय कामकाजासाठी वापरणे अभिप्रेत नाही. शासकीय अधिकाऱ्यांची अशी कृती ही शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र ठरेल.
१३	वाहन खरेदीकरीता अनुज्ञेय करण्यात आलेल्या रक्कमेपेक्षा कमी किंमतीचे वाहन किंवा जुने वाहन अधिकाऱ्याने खरेदी केल्यास प्रतिपूर्ती कशी करावी.	दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद - २ मधील तक्त्यानुसार प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहिल.
१४	खाजगी वाहन शासकीय कामकाजासाठी वापरण्याचा पर्याय स्वीकारणाऱ्या अधिकाऱ्यांना शासकीय कामकाजासाठी दौऱ्यावर स्वतःचे / खाजगी वाहन वापरणे बंधनकारक आहे किंवा कसे ? बाहेरगावी दौऱ्याकरीता (उदा.मुंबई ते पुणे) त्यांना शासकीय वाहन उपलब्ध करून द्यावे लागेत का ?	खाजगी वाहन शासकीय कामकाजासाठी वापरण्याचा पर्याय स्वीकारणाऱ्या अधिकाऱ्यांना शासकीय कामकाजासाठी दौऱ्यावर स्वतःचे वाहन वापरणे बंधनकारक नाही. तथापि त्यांना बाहेरगावी दौऱ्याकरीता (उदा.मुंबई ते पुणे) शासकीय वाहन उपलब्ध करून देता येणार नाही.
१५	स्वतःचे वाहन वापरणारे अधिकारी बाहेरगावी दौऱ्यावर गेल्यास त्याठिकाणी भाड्याने वाहन घेऊ शकतील किंवा कसे? तसे	होय

	असल्यास वाहनापोटी मासिक प्रतिपूर्ती खर्चाव्यतिरिक्त त्याठिकाणी भाड्याने घेतलेल्या वाहनाचा खर्च अधिकाऱ्यांना अनुज्ञेय राहील किंवा कसे ?	वित्त विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक - प्रवास-१०९८/प्र.क्र.७४/९८/सेवा-५, दि.४.१२.९९ व ७.१२.९९ नुसार प्रवास भत्ता अनुज्ञेय राहील. तथापि त्या कालावधीसाठी दरमहा प्रतिपूर्तीची रक्कम त्या प्रमाणात कमी करण्यात येईल.
१६	उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकाऱ्यांच्या सेवाशर्ती अधिनियम - १९५४ , नियम - २२ नुसार न्यायाधिकाऱ्यांना स्टाफ कार आणि दरमहा २०० लिटर इंधन किंवा प्रत्यक्षात खर्ची पडलेले इंधन यापैकी जे कमी असेल ते अनुज्ञेय आहे. त्यामुळे दि.२५.५.२००५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद - २ मधील टिपेनुसार इंधनाच्या प्रतिपूर्तीतून रु.१,०००/- इतकी रक्कम कमी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.	रु.१,०००/- ही रक्कम खाजगी वाहन वापराचा पर्याय स्वीकारलेल्या अधिकाऱ्यांना मिळणाऱ्या प्रतिपूर्तीच्या एकूण अनुज्ञेय रक्कमेतून सरसकटपणे वजा करावयाची आहे. त्यामुळे न्यायाधिकाऱ्यांच्या बाबतीत सदर रक्कम वजा न करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.
१७	इंधनाचे दर वेळोवेळी बदलत असतात आणि त्यावेळी मा.न्यायाधिकाऱ्यांना इंधनाची प्रतिपूर्ती करताना ती चालू असलेल्या इंधनाच्या दरानुसार करण्यात यावी. त्यामुळे परिच्छेद - ३ (६) मधील अट मा.न्यायाधिकाऱ्यांसाठी शिथिल करावी.	खाजगी वाहन वापराचा पर्याय स्वीकारलेल्या सर्वांसाठी इंधनाच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करताना सर्वांसाठी समान सूत्र आहे. यामुळे इंधनाचा दर सर्वांसाठी समान असणे आवश्यक आहे.